Mỗi tuần một bài toán

***Trần Quang Hùng,** Trường THPT chuyên KHTN, ĐHKHTN, ĐHQGHN*

Đây sẽ là một chuyên mục hàng tuần trên blog "Hình học sơ cấp". Mỗi tuần tôi sẽ đưa lên một bài toán hình học do tôi sáng tác và những lời giải mà tôi thấy tâm đắc, đồng thời tôi cũng sẽ đề nghị một bài toán cho tuần sau.

Đề bài

Cho tam giác ABC nhọn có đường cao AD. P là một điểm bất kỳ di chuyển trên đoạn thẳng AD. Các điểm K, L thuộc đường thẳng BC sao cho $AK \perp AC, AL \perp AB$. Trên đoạn thẳng PC, PB lần lượt lấy các điểm M, N sao cho $KM = KA, LN = LA$. Chứng minh rằng tâm ngoại tiếp tam giác DMN luôn thuộc một đường thẳng cố định khi P di chuyển.

Lời giải

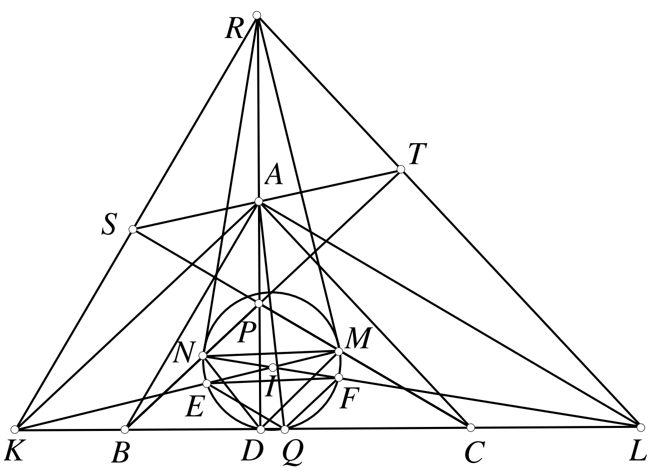

Gọi đường tròn ngoại tiếp tam giác DMN cắt BC tại Q khác D, ta sẽ chứng minh Q cố định khi đó tâm ngoại tiếp tam giác DMN thuộc trung trực của DQ cố định, thật vậy. Lấy điểm R trên tia đối tia PD sao cho $DP.DR = DA^2 = DB.DL = DC.DK$. Từ đó ta dễ thấy P là trực tâm của tam giác RBL và RCK. Vậy PC, PB lần lượt vuông góc với RK, RL tại S, T. Ta chú ý tứ giác $RSDC$ nội tiếp đường tròn đường kính RC nên $KM^2 = KA^2 = KD.KC = KS.KR$ suy ra $\angle KMR = 90°$. Tương tự $\angle LNR = 90°$. Vậy ta có $RM^2 = RS.RK = RP.RD = RT.RL = RN^2$. Từ đó nếu KM cắt LN tại I thì hai tam giác vuông RIM và RIN bằng nhau suy ra $IM = IN$. Gọi IM, IN cắt đường tròn ngoại tiếp tam giác DMN tại E, F khác M, N thì $EM = FN$. Ta chú ý $KM^2 = KA^2 = KD.KC$. Từ đó $\angle MCK = \angle KMD = \angle EQD$ suy ra $EQ \parallel PC$. Tương tự $FQ \parallel PB$. Ta lại có $\frac{QK}{QL} = \frac{QK}{QC} \cdot \frac{QC}{QB} \cdot \frac{QB}{QL} = \frac{KE}{EM} \cdot \frac{QC}{QB} \cdot \frac{FN}{FL} = \frac{EK}{FL} \cdot \frac{QC}{QB} = \frac{KE.KM}{KA} \cdot \frac{LA}{LF.LN} \cdot \frac{QC}{QB} = \frac{LA}{KA} \cdot \frac{KD.KQ}{LD.LQ} \cdot \frac{QC}{QB}$.

Từ đó $\frac{QB}{QC} = \frac{KD.LA}{KA.LD}$ hay $\frac{QB^2}{QC^2} = \frac{KD^2}{KA^2} \cdot \frac{LA^2}{LD^2} = \frac{KD}{KC} \cdot \frac{LB}{LD}$ (1)

Ta lại chú ý AK, AL đẳng giác trong $\angle BAC$ nên $\frac{AB^2}{AC^2} = \frac{KB.LB}{KC.LC}$ (2)

Ta lại có $DB.DL = DP.DR = DC.DK$ hay $\frac{DK}{DL} = \frac{DB}{DC} = \frac{DK-DB}{DC-DL} = \frac{BK}{LC}$ (3).

Từ (1),(2),(3) ta suy ra $\frac{QB^2}{QC^2} = \frac{AB^2}{AC^2}$ hay $\frac{QB}{QC} = \frac{AB}{AC}$. Vậy AQ là phân giác $\angle BAC$ nên Q cố định.

Nhật xét

Bài toán là một phát triển từ mô hình bài toán IMO năm 2012. Nội dung chính là chúng ta phải chứng minh đường tròn ngoại tiếp tam giác DMN đi qua chân phân giác góc A, kết quả này đã bao hàm kết quả của mở rộng bài IMO 2012. Cách làm như trong đáp án chỉ sử dụng biến đổi tỷ số phù hợp với kiến thức THCS. Bạn **Nguyễn Tiến Dũng** sinh viên K50 Đại học Ngoại thương và bạn **Ngô Quang Dương** lớp 12A2 Toán THPT chuyên KHTN gửi lời giải tới tác giả sớm nhất. Bạn **Phạm Nguyễn Thiện Huy** lớp 12A2 trường chuyên Lê Quý Đôn Đà Nẵng cho lời giải ở đây. Các bạn **Bùi Công Minh, Bùi Văn Bình** lớp 12 toán và các bạn **Lê Sỹ Quan, Lê Phước Tùng** lớp 11 toán, THPT chuyên Quang Trung, Bình Phước đều cho lời giải đúng. Các lời giải trên đều có sử dụng kiến thức về hàng điểm điều hòa.

Bài toán đề nghị

Cho tam giác ABC nhọn nội tiếp đường tròn (O) với trực tâm H và đường cao AD. Đường thẳng qua D vuông góc với OD cắt AB tại E. Trung trực AC cắt DE tại F. Gọi OB cắt DE tại K. L là đối xứng của O qua EF. Đường tròn ngoại tiếp tam giác BDE cắt (O) tại G khác B. Chứng minh rằng GF và KL cắt nhau trên đường tròn ngoại tiếp tam giác DEH.

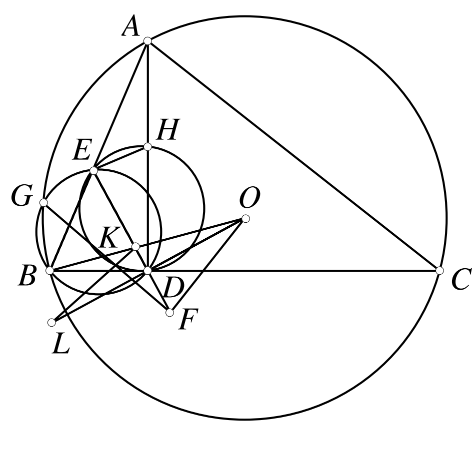

Mọi trao đổi xin gửi về email analgeomatica@gmail.com.